

Capitolul II

NOȚIUNI INTRODUCTIVE PRIVIND CONTRACTUL CLASIFICAT ȘI INFORMAȚIILE CLASIFICATE

§1. Noțiunea de „contract”

Fundamentul unei societăți, printre altele, este asigurat de existența relațiilor sociale între oameni, ca subiecte de drept, ori între oameni și diverse entități juridice. În ipoteza în care aceste raporturi sociale sunt reglementate de norme de drept civil, ne aflăm în situația existenței unui raport juridic civil, definit ca fiind o relație socială, patrimonială sau nepatrimonială, raport social caracterizat de existența unui raport volițional și poziția de egalitate a părților raportului juridic civil.

Actul juridic civil reprezintă manifestarea de voință sau, după caz, acordul de voințe realizat cu intenția de a produce efecte juridice, adică de a naște, modifica sau stinge un raport juridic civil concret¹.

În cadrul actelor juridice civile se disting ca izvoare ale raporturilor juridice obligaționale contractele, considerate ca reprezentând cel mai vechi izvor al acestora.

Conform Dicționarului explicativ al limbii române, prin „contract” se înțelege *un acord încheiat ca urmare a înțelegerii intervenite între două sau mai multe persoane (fizice sau juridice), pentru crearea, modificarea sau stingerea unor drepturi și obligații în relațiile dintre ele*. De asemenea, prin același termen se mai înțelege *un act, înscris ce consemnează acest acord sau o convenție*.

Cuvântul „contract” provine din latinescul *contractus*, derivat din termenul *contrahere* (a aduna, a reuni, a conchide, a încheia). În același sens se utilizează și termenul „convenție”.

¹ G. Boroi, C.A. Anghelescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 109.

Noțiunea de „convenție”, la rândul ei, provine din latinescul *conventio*, care derivă din *convenire* (a veni împreună ori a fi de acord). A încheia un contract (convenție) înseamnă practic „a se pune de acord cu privire la ceva”. Se poate defini, astfel, „convenția” ca fiind un *acord de voință între două sau mai multe persoane, în vederea producerii de efecte juridice*¹.

În Cod civil anterior, contractul era definit prin art. 942 astfel: „contractul este acordul între două sau mai multe persoane spre a constitui sau stinge între dânșii un raport juridic”².

În Codul civil francez, contractul este o specie a convenției, acesta fiind definit prin art. 1101 drept o „convenție prin care una sau mai multe persoane se obligă față de una sau alte persoane să dea, să facă sau să nu facă un lucru”³.

Codul civil italian actual definește contractul într-o manieră asemănătoare, menționându-se prin art. 1321 după cum urmează: „contractul este acordul a două sau mai multe părți pentru constituirea, modificarea sau stingerea între ele a unui raport juridic patrimonial”⁴.

Potrivit art. 1378 C. civ. Québec, „contractul este acordul de voințe prin care una sau mai multe persoane se obligă față de una sau mai multe persoane să efectueze o prestație”⁵.

¹ I. Popa, *Contractul de vânzare-cumpărare. Studiu comparativ de doctrină și jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, București, 2006, p. 12.

² Codicele civil (sau Codul civil din 1864), publicat în M. Of. nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 (supl.) din 12 ianuarie 1865, nr. 8 (supl.) din 13 ianuarie 1865, nr. 8 (supl.) din 14 ianuarie 1865, nr. 11 (supl.) din 16 ianuarie 1865, nr. 13 (supl.) din 19 ianuarie 1865, cu modificările și completările ulterioare, a fost abrogat la data intrării în vigoare a noului Cod civil, cu excepția dispozițiilor art. 1169-1206, care au fost abrogate la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

³ Codul civil francez, promulgat la data de 21 martie 1804, disponibil la adresa <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>, accesată la data de 13 aprilie 2017.

⁴ Codul civil italian, promulgat prin Decretul nr. 262 din 16 martie 1942, modificat prin Decretul nr. 291 din 7 decembrie 2016, disponibil la adresa, http://www.altalex.eu/sites/default/files/00181184_estratto%20Codice%20Civile%20Tradotto%20in%20inglese.pdf, accesată la data de 13 aprilie 2017.

⁵ Codul civil al provinciei Québec, disponibil la adresa <http://legisquebec.gouv.qc.ca/en/showdoc/cs/CCQ-1991>, accesată la data de 21 septembrie 2017.

De asemenea, în Proiectul Codului european al contractelor, contractul este definit ca fiind „acordul a două sau mai multe părți, destinat să creeze, să reglementeze, să modifice sau să stingă un raport juridic ce poate să conțină obligații sau alte efecte juridice chiar în sarcina unei singure părți”¹.

În doctrina străină, contractul a fost definit ca fiind *un acord de voințe pentru producerea de efecte juridice și căruia dreptul obiectiv îi generează efecte*²; se reține astfel că acordul de voințe nu produce efecte de drept decât în măsura în care dreptul obiectiv îi recunoaște o asemenea putere și în limitele definite de acesta³.

În doctrina națională, contractul a fost definit ca fiind *acordul între două sau mai multe persoane, în scopul de a produce efecte juridice, în sensul de a naște, transmite sau stinge raporturi juridice*⁴. De asemenea, s-a mai reținut că prin scopul contractului se urmărește crearea, modificarea ori stingerea unui raport juridic ce există deja⁵.

Unii autori au considerat că există diferențe între contracte și convenții, diferența dintre aceste noțiuni fiind de la gen la specie, ceea ce le separă și le conferă o identitate proprie fiind tocmai conținutul obligațional al contractului⁶.

¹ Proiectul Codului European al Contractelor, disponibil la adresa <http://www.eurcontrats.eu/site2/docs/EuropeanContr.pdf>, accesată la data de 21 septembrie 2017. Pentru mai multe detalii despre proiect, a se vedea <http://www.eurcontrats.eu/acd2/general-information/>.

² J. Ghestin, B. Desche, *Traité des contrats. La vente*, LGDJ, Paris, 1990, *apud* I. Turcu, *Tratat teoretic și practic de drept comercial*, vol. III, Ed. C.H. Beck, București, 2009.

³ J. Ghestin, *Traité de droit civil. La formation du contrat*, 3e éd., LGDJ, Paris, 1993, p. 5.

⁴ T.R. Popescu, P. Anca, *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Științifică, București, 1968, p. 21.

⁵ Pentru mai multe definiții ale contractului, a se vedea: C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. II, Ed. All, București, 1998, p. 484; C. Stătescu, C. Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a 3-a, Ed. All Beck, București, 2000, p. 19; I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Universul Juridic, București, 2004, p. 25; E. Safta-Romano, *Drept civil. Obligații*, Ed. Neuron, Focșani, 1996, p. 17; I.C. Micescu, *Drept civil. Curs de teoria generală a drepturilor de creanță*, Ed. Themis Cart, Slatina, 2004, p. 52.

⁶ I. Albu, *Drept civil. Contractul și răspunderea contractuală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 8. Pentru aceleași distincții, a se vedea: M.N. Costin, M.C. Costin, *Dicționar de drept civil*, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p. 261; L. Pop, *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Lumina Lex, București, 1998, p. 30 și urm.

În același sens, având ca punct de pornire modelul francez, în doctrina din perioada postbelică s-a făcut distincție între contract și convenție. Spre exemplu, „convenția” a fost definită ca fiind „acordul de voință între persoane, prin care nu se creează obligații, ci se produc alte efecte juridice, ca de exemplu modificări de obligații sau stingeri de obligații”, iar „contractul”, ca fiind „specia de convenție prin care se creează obligații”¹.

Observăm însă că în Codul civil de la 1864 cele două noțiuni sunt sinonime, Titlul III din Cartea a III-a fiind intitulat „Despre contracte sau convenții” – art. 942-1.222 –, motiv pentru care apreciem că eventualele distincții făcute de doctrină în această materie sunt fără relevanță practică.

Potrivit dispozițiilor art. 1.166 C. civ.², contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.

Contractul, în esență ca specie a actului juridic civil, este reglementat în prezent prin prevederile Cărții a V-a, „Despre obligații”, în cuprinsul Titlului II, „Izvoarele obligațiilor”, Capitolul I fiind intitulat „Contractul”. O serie de alte dispoziții legale referitoare la contracte regăsim și în celelalte titluri ale Cărții a V-a, titluri ce reglementează răspunderea civilă delictuală, executarea obligațiilor, modalitățile obligațiilor, obligațiile complexe, transmisiunea și transmiterea obligațiilor, stingerea obligațiilor, restituirea prestațiilor, respectiv contractele speciale.

În mod evident, o multitudine de dispoziții legale referitoare la contracte regăsim și în acte normative speciale, precum: Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori³; Legea nr. 455/2001 privind semnătura electronică⁴; Legea

¹ M.C. Rarincescu, *Curs elementar de drept civil român. Vol. II. Drepturile reale. Obligațiile*, București, 1947, p. 19.

² Noul Cod civil, respectiv Legea nr. 287/2009, cu modificările și completările aduse prin O.U.G. nr. 79/2011, respectiv prin Legea nr. 60/2012 și prin Legea nr. 76/2012, a fost publicat în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011.

³ Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, republicată în M. Of. nr. 543 din 3 august 2012, ulterior completată și modificată.

⁴ Legea nr. 455/2001 privind semnătura electronică, publicată în M. Of. nr. 429 din 31 iulie 2001, republicată în M. Of. nr. 316 din 30 aprilie 2014.

nr. 365/2002 privind comerțul electronic¹; Legea nr. 296/2004 privind Codul consumului², O.U.G. nr. 114 din 2011 privind atribuirea anumitor contracte de achiziții publice în domeniile apărării și securității³; H.G. nr. 585/2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor clasificate din România⁴ etc.

În analiza dispozițiilor legale referitoare la contracte, se impune a se remarca faptul că, în lumina noului Cod civil, legiuitorul a optat pentru un sistem unitar, fiind instituită o reglementare comună pentru contractele care se încheie între persoane fizice și juridice civile, precum și pentru contractele încheiate între profesioniști. În acest sens, conform art. 213 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, la intrarea în vigoare a noului Cod civil, toată terminologia uzitată în legislația civilă și comercială este automat înlocuită cu termenii și expresiilor corespondente din Codul civil⁵.

În consecință, dreptul comun în materia contractelor este reprezentat de regulile generale cuprinse în Capitolul I, „Contractul”, din Titlul II, „Izvoarele obligațiilor”, al Cărții a V-a, „Despre obligații” [art. 1.167 alin. (1) C. civ.], în timp ce regulile speciale, instituite prin Codul civil sau în diverse legile speciale, se aplică fiecărui contract special⁶.

¹ Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic, republicată în M. Of. nr. 959 din 29 noiembrie 2006.

² Legea nr. 296/2004 privind Codul consumului, republicată în M. Of. nr. 224 din 24 martie 2008, ulterior completată și modificată.

³ O.U.G. nr. 114/2011 privind atribuirea anumitor contracte de achiziții publice în domeniile apărării și securității, publicată în M. Of. nr. 932 din 29 decembrie 2011, modificată prin Legea nr. 195 din 1 noiembrie 2012 pentru aprobarea O.U.G. nr. 114/2011 privind atribuirea anumitor contracte de achiziții publice în domeniile apărării și securității.

⁴ H.G. nr. 585/2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor clasificate din România, publicată în M. Of. nr. 485 din 5 iulie 2002.

⁵ Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011.

⁶ A se vedea, în acest sens: G. Boroș, L. Stănculescu, *Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012; St.D. Cărpenu, L. Stănculescu, V. Nemeș, *Contracte civile și comerciale*, Ed. Hamangiu, București, 2009; D. Ciochină, *Drept civil. Contracte speciale*, Ed. Universul Juridic, București, 2012; F. Moțiu, *Contractele speciale în Noul Cod civil*, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2011; V. Stoica, *Drept civil. Contracte speciale*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2008; D. Chirică, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008.